

Lös hemlösheten: Fast bostad först!

DEBATT: Socialtjänsten som mellanhand konserverar hemlösa i utanförskap och förnedring. Bara riktiga kontrakt hos vanliga hyresvärdar råder verklig bot på hemlösheten, skriver Malin Widerlöv i SocialPolitik nr 3/09.

Jag har själv egen erfarenhet av utanförskap, stigmatisering, maktlöshet och hopplöshet och menar att hemlöshet också borde belysas utifrån inbyggda socialpolitiska systemfel och "sociala återhämtningshinder".

Jag kom till Skåne 2004, sjuk – både psykiskt och fysiskt. Jag var sprutnarkoman och ägde bara kläderna jag gick i. Det var Ewa, som jag känt tidigare i mitt liv, innan jag blev sjuk och utslagen, som gav mig tak över huvudet i ungefär sex månader. Tills jag var stark nog att bo i egen lägenhet och fortsätta arbetet med min återhämtning.

Under det halvår jag bodde hos Ewa, försökte jag få hjälp av socialtjänsten på olika vis men det enda de ville erbjuda mig var att komma tillbaka till den kommun jag missbrukat och varit hemlös i. Där jag enbart kände människor i min egen situation. Jag är oerhört tacksam över att jag aldrig tvingades följa socialtjänstens plan, för jag vet att jag aldrig hade överlevt i den miljö jag kom ifrån. Jag hade garanterat förvisats ut på gatan igen.

Dagens frivilligorganisationer lägger stora summor och mycket tid på hemlösa. Kärlek och medmänsklighet – som lindrar många akuta lidande, men som tyvärr också bidrar till att hålla den hemlöse fången i ett konserverande system.

Att tvingas sova på härbärgen eller bli inhyst i kollektiv tillsammans med andra – som inte heller vill bo kollektivt, är ett hinder snarare än hjälp för återhämtning. Självkänslan blir inte bättre. Du exkluderas, du kategoriseras, du

stigmatiseras och institutionaliseras i en eller annan form. Rektorn vid Lunds universitet, Per Eriksson, bjuder i november in nyckelpersoner till ett möte, där han vill utmana de sedan länge etablerade synsätt och förhållningssätt kring hemlöshet vi har i Sverige. Han vill peka på forskningsresultat och framgångsrika insatser i andra länder. Exempelvis Housing first från USA, som är ett förhållningssätt med positiva resultat, som också våra nordiska grannländer har anammat. En svensk variant kunde kallas Fast bostad först som vilar på några grundläggande principer:

- Grunden är **riktiga bostäder** med eget kontrakt enligt hyreslagen, på samma villkor som alla andra. Ingenting tyder på att paternalistiska regelverk, som husdjursförbud och omedelbar avhysning utan uppsägningstid, inverkar positivt och skapar möjlighet till fortsatt utveckling.
- **Långsiktighet** – det vill säga, ingen "vårdkedja" där man i olika etapper slussas runt mellan olika boenden, beroende på yttre omständigheter såsom drogfrihet eller annat. En viktig faktor för att känna sig trygg är att bostaden är tryggad, vad som än händer i personens återhämtningsprocess.
- Återföra **kontraktshanteringen** till bostadsföretagen från socialtjänsten. Frigöra de sociala resurser som idag binds upp i de här sekundära bostadsverksamheterna. Istället ska socialtjänsten arbeta med klientens grundproblem.
- **Krav på regeringen** att deras utvecklingsarbete gällande strategier för att motverka hemlöshet och kommande stödfinansiering till organisationer endast skall beviljas verksamheter som bygger på följande kriterier: Bästa tillgängliga kunskap, beprövad erfarenhet och kunskap från personer med egen erfarenhet.

Fast bostad först angriper den långvariga hemlösheten. Det

behövs självklart fler billiga bostäder för att förhindra att hemlösheten fortsätter att öka och sprida sig till allt fler grupper i samhället. Överhuvudtaget behöver kraven för uthyrning ses över och i vissa fall stramas upp.

Kommunerna behöver få mer makt för att kunna stötta människor, som fallit ur systemet, att komma tillbaka. Kommunerna behöver få makt att släppa in dem som aldrig kommit in på bostadsmarknaden, samt att med krafttag förhindra att vräkningar och långvarig hemlöshet uppstår.

malin[at]wimsa.se

www.wimsa.se